

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-21>

УДК 657

БОДНАР Тетяна

Вінницький фінансово-економічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-5945-2306>e-mail: tetyana.bodnar0705@gmail.com

КУШТА Сергій

Вінницький фінансово-економічний університет

e-mail: rektor-vfeu@ukr.net

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ОЗНАК НАВМИСНОГО БАНКРУТСТВА НА ЕКОНОМІЧНУ СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: ЕКОНОМІЧНО-АНАЛІТИЧНИЙ ПІДХІД

У статті розглядаються фінансові, управлінські та нормативні ризики, що виникають внаслідок навмисного банкрутства, та їх вплив на загальний стан підприємства. Дослідження підтверджує, що навмисне банкрутство не лише руйнує економічну стійкість окремих компаній, але й створює значні загрози для бізнес-клімату країни, підриваючи довіру інвесторів і ускладнюючи розвиток партнерських відносин у фінансово-господарських операціях. У статті також надаються рекомендації щодо запобігання навмисному банкрутству. Запропоновані стратегії управління ризиками включають ретельний моніторинг фінансових показників, проведення регулярних внутрішніх аудитів та запровадження систем раннього попередження про можливі фінансові труднощі. Методи підвищення прозорості та доброчесності у фінансовій діяльності передбачають запровадження чітких фінансових процедур і політик, системи внутрішнього контролю та залучення незалежних аудиторів. Перспективи подальших досліджень у цій галузі можуть включати розробку детальніших методологій для раннього виявлення ознак навмисного банкрутства, вивчення впливу законодавчих та регуляторних заходів, а також аналіз впливу таких випадків на окремі галузі економіки та регіони. Зрештою, важливо дослідити ефективність корпоративних політик і механізмів внутрішнього контролю для запобігання навмисному банкрутству, що сприятиме зміцненню економічної стійкості підприємств.

Ключові слова: навмисне банкрутство, економічна стійкість, фінансова стабільність, відтік активів, зниження інвестицій, операційні ризики, ліквідність, платоспроможність, кредитний рейтинг, втрата кваліфікованих кадрів, виробництво та продажі, корпоративне управління, прозорість фінансової діяльності, внутрішній аудит, регуляторні заходи.

BODNAR Tetyana, KUSHTA Sergiy

Vinnytsia Financial and Economic University

ANALYSIS OF THE IMPACT OF SIGNS OF INTENTIONAL BANKRUPTCY ON THE ECONOMIC STABILITY OF ENTERPRISES: AN ECONOMIC-ANALYTICAL APPROACH

The article is dedicated the financial, managerial, and regulatory risks arising from intentional bankruptcy and their impact on the overall state of the enterprise are examined. The research confirms that intentional bankruptcy not only undermines the economic stability of individual companies but also creates significant threats to the country's business climate, undermining investor confidence and complicating the development of partnership relations in financial and economic operations.

The article also provides recommendations for preventing intentional bankruptcy. The proposed risk management strategies include thorough monitoring of financial indicators, conducting regular internal audits, and implementing early warning systems for potential financial difficulties. Methods to enhance transparency and integrity in financial activities involve establishing clear financial procedures and policies, a system of internal controls, and engaging independent auditors.

Future research prospects in this field may include the development of more detailed methodologies for the early detection of signs of intentional bankruptcy, studying the impact of legislative and regulatory measures, and analyzing the effects of such cases on specific economic sectors and regions. Ultimately, it is essential to explore the effectiveness of corporate policies and internal control mechanisms in preventing intentional bankruptcy, which will contribute to strengthening the economic stability of enterprises.

Keywords: intentional bankruptcy, economic stability, financial stability, asset outflow, reduced investment, operational risks, liquidity, solvency, credit rating, loss of qualified personnel, production and sales, corporate governance, financial transparency, internal audit, regulatory measures.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Навмисне банкрутство є серйозною загрозою для економічної стійкості підприємств, галузей та економіки в цілому. Зростання кількості банкрутств може призвести до економічної нестабільності, втрати робочих місць та загального зниження конкурентоспроможності країни. Для зменшення негативного впливу цього явища виникає потреба вивчення ознак та механізмів навмисного банкрутства з економічно-аналітичної точки зору. Розуміння цих аспектів дозволить розробляти ефективні стратегії протидії навмисному банкрутству та покращувати систему управління ризиками на підприємствах та в економіці загалом. Вивчення даної теми є важливим для визначення напрямів державної політики. Розробка ефективних заходів з попередження навмисного банкрутства та підтримки фінансової стабільності підприємств стане основою для розвитку стійкої економіки. Таким чином, дослідження впливу ознак

навмисного банкрутства на економічну стійкість підприємств має важливе значення для розвитку економічної науки, практики та державної політики.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Іноземні та вітчизняні дослідники, такі як Альтман Е., Бівер У., Бланк І.О., Грязнова А., Джуль В.В., Кизим М.О., Коротков Е., Лігоненко Л.О., Лис Р., Терещенко О.О., Тітов М., Халмарк С. Крикун В.Б та інші, внесли значний внесок у вивчення проблем банкрутства та відновлення платоспроможності підприємств. Особлива увага в їх публікаціях, таких як ті від Н. В. Григор'євої, А.В. Львової, К.А. Мараховської, Сухарев П.М., Возіянова Н.Ю. приділяється аспектам виявлення ознак протиправних банкрутств та особливостям економічного аналізу кризового стану підприємства в умовах навмисного спрямування його до банкрутства. Проте, питання протидії навмисному банкрутству, а також наслідки для економічної стійкості підприємств потребують більш детального вивчення.

ВИДЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Незважаючи на значну кількість досліджень у статті "Аналіз впливу ознак навмисного банкрутства на економічну стійкість підприємств: економічно-аналітичний підхід" присвячена дослідженню негативних наслідків, спричинених навмисним банкрутством, для економічної стійкості підприємств. У роботі висвітлюються ключові ознаки навмисного банкрутства, такі як відтік активів, зниження інвестицій, втрата кваліфікованих кадрів та зменшення обсягів продажів, і їх вплив на фінансову стабільність підприємств. Проведений аналіз показав, що ці фактори значно знижують ліквідність, платоспроможність та рентабельність компаній, що, в свою чергу, негативно впливає на їх кредитний рейтинг і підвищує рівень операційних ризиків.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Основною ціллю статті є проведення детального аналізу впливу ознак навмисного банкрутства на економічну стійкість підприємств з використанням економічно-аналітичного підходу. Насамперед, необхідно зібрати та систематизувати інформацію про ознаки навмисного банкрутства, які можуть виявлятися на рівні підприємства. Провести аналіз впливу цих ознак на економічну стійкість підприємств, використовуючи економічно-аналітичні методи. Необхідно виявити основні фактори, що сприяють або ускладнюють процес навмисного банкрутства підприємств для ефективної протидії та унеможливлення використання цього інструменту для уникнення виплат, реструктуризації бізнесу, виходу з контрактів та вигідного продажу активів.

В статті ми плануємо висвітлити можливі наслідки навмисного банкрутства для економіки в цілому та для стійкості бізнес-середовища. А також запропонувати рекомендації щодо запобігання навмисного банкрутства та підвищення економічної стійкості підприємств на основі здобутих результатів.

Визначити перспективи подальших досліджень у цій галузі та можливі напрями для подальшої наукової та практичної діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Кризові явища в економіці, викликані, зокрема, пандемією COVID-19 та початком повномасштабного вторгнення російської федерації, створюють значні загрози для стійкості підприємств. Через це багато компаній втрачають здатність конкурувати, розвиватися, забезпечувати платоспроможність, виконувати зобов'язання перед кредиторами та банкрутують. Банкрутство господарських суб'єктів свідчить про їхню неспроможність продовжувати діяльність і водночас слугує механізмом очищення ринку. Водночас процедуру банкрутства можна використовувати з корисливими мотивами, порушуючи законодавство та принципи доброчесності господарської діяльності. Такий суб'єктивний підхід до банкрутства негативно впливає на розвиток економіки, руйнуючи основні принципи підприємництва – отримання прибутку через взаємовигідні партнерські відносини між учасниками фінансово-господарських операцій, які є боржниками та кредиторами. Навмисне доведення підприємства до банкрутства суперечить ринковим законам, погіршує бізнес-клімат в країні та підриває довіру інвесторів. Такі ситуації часто призводять до негативних наслідків не лише на локальному рівні, а й можуть негативно впливати на економіку галузі, регіону та країни в цілому.

Насамперед, потрібно визначитись з терміном банкрутство. Сам термін має італійське (від італійського *banco* – лава та *rotto* – розбивати) – визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність і задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше, як через застосування ліквідаційної процедури підприємства-боржника. Банкрутство пов'язане з недостатністю активів у ліквідній формі, неспроможністю юридичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності (крім казенних підприємств) – задовольнити в установленій для цього строк вимоги кредиторів і виконати свої зобов'язання перед бюджетом. Банкрут – юридична чи фізична особа, неспроможна сплатити борг через нестачу коштів. Факт банкрутства встановлюється рішенням Арбітражного суду [2]

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (Про банкрутство) Ст.1 м. Київ від 14 травня 1992р. №436-IV визначає банкрутство як визнану арбітражним судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовільнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури.[1]

Подольська В.О в своїх роботах виділила наступні види банкрутства: реальне, фіктивне, технічне і навмисне [3].

М.О. Акулюшина виділяє три основні стадії банкрутства: а) приховане банкрутство; б) нестабільний стан (наростання ознак фінансової нестабільності та неплатоспроможності); в) явне банкрутство: – дійсне, юридично визнане банкрутство; – фіктивне банкрутство; – навмисне банкрутство.

Кожна стадія і вид банкрутства описується ознаками, які вимірюються конкретними показниками. Їх може бути один або декілька з груп показників, що характеризують майновий стан підприємства, стан джерел коштів, фінансову стійкість, ліквідність балансу, платоспроможність підприємства, ділову активність і ефективність використання фінансових ресурсів[4]

Навмисне банкрутство (або стратегічне банкрутство) — це свідоме доведення підприємства до стану неплатоспроможності з метою уникнення виконання фінансових зобов'язань перед кредиторами або отримання неправомірної вигоди. Цей процес включає різні маніпуляції з фінансовими ресурсами та активами компанії, спрямовані на створення видимості нездатності підприємства виконувати свої обов'язки перед кредиторами, співробітниками або державою.

Можна виділити ряд основних причин виникнення навмисного банкрутства:

1. Уникнення боргових зобов'язань

- Підприємства можуть використовувати навмисне банкрутство для позбавлення від значних боргових зобов'язань, включаючи кредити, позики та інші фінансові зобов'язання перед кредиторами. Це дозволяє компаніям уникнути виконання фінансових зобов'язань, які вони більше не можуть або не хочуть виконувати.

2. Перерозподіл активів

- Однією з основних причин навмисного банкрутства є бажання власників або керівників підприємства перевести активи компанії на інші суб'єкти, з якими вони пов'язані. Це може включати продаж або передачу майна, обладнання, інтелектуальної власності та інших цінностей за заниженою вартістю.

3. Створення нового бізнесу

- Підприємці можуть використати банкрутство для закриття поточного бізнесу і створення нового на базі старого, позбавляючись при цьому від боргів і зобов'язань. Це дозволяє їм продовжити діяльність під новою вивіскою, але без фінансового тягаря попереднього бізнесу.

4. Вихід із не вигідних контрактів

- Компанії можуть оголосити банкрутство для анулювання або перегляду не вигідних контрактів та угод. Це стосується як контрактів на постачання товарів та послуг, так і договорів оренди, які можуть бути фінансово обтяжливими для компанії.

5. Захист від юридичних претензій

- Банкрутство може використовуватися для захисту від судових позовів та інших юридичних претензій, які загрожують фінансовій стабільності підприємства. Це дає можливість зупинити або уникнути судових процесів, пов'язаних з фінансовими претензіями.

6. Оптимізація податкових зобов'язань

- Деякі підприємства можуть використовувати банкрутство як засіб для зменшення податкових зобов'язань. Це включає відтермінування або списання податкових боргів, а також використання різних схем для мінімізації податкових виплат.

7. Економічні кризи та несприятливі ринкові умови

- У періоди економічних криз або значних змін у ринкових умовах, підприємства можуть вдаватися до навмисного банкрутства як до стратегії виживання. Це дозволяє їм адаптуватися до нових умов, хоча і за рахунок порушення добросовісності господарської діяльності.[9]

Таким чином, навмисне банкрутство є складним і багатогранним явищем, яке має різноманітні причини та суттєві наслідки для економічної стійкості підприємств та загального бізнес-клімату. Для протидії і попередження використання навмисного банкрутства варто визначити основні ознаки навмисного банкрутства як наведено в табл.1

Виявлення цих ознак може свідчити про навмисне банкрутство, і в таких випадках доцільно проводити детальне розслідування для встановлення фактів та відповідальності.

Для ефективного аналізу навмисного банкрутства потрібно використовувати різноманітні методи економічного та аналітичного дослідження наведені нижче

Економіко-статистичний аналіз - Цей метод включає аналіз фінансових показників підприємства за допомогою різноманітних статистичних методів. Важливі економічні показники, такі як оборотність активів, рентабельність, ліквідність та платоспроможність, допомагають виявити ознаки фінансових проблем і можливого навмисного банкрутства.

Таблиця 1

Ознаки навмисного банкрутства

Ознака	Прояв в діяльності підприємства
Раптовий і значний відтік активів	Переміщення активів підприємства на рахунки пов'язаних осіб або дочірніх компаній незадовго до оголошення банкрутства.
Штучне збільшення боргового навантаження	Залучення великих кредитів або оформлення значних зобов'язань перед афілійованими структурами з метою збільшення боргів.
Необґрунтовані витрати та операції	Проведення непрозорих, часто фіктивних або значно завищених угод на закупівлю товарів, послуг або обладнання.
Маніпуляції з фінансовою звітністю	Викривлення фінансової звітності з метою приховування реального стану справ, включаючи доходи, витрати та зобов'язання
Різке зниження обсягів діяльності	Раптове скорочення виробництва або продажів без видимих економічних причин, що веде до погіршення фінансових показників.
Невиплата податків та зборів	Систематичне ухилення від сплати податків та інших обов'язкових платежів, що призводить до накопичення значних податкових боргів.
Переоформлення власності	Перереєстрація ключових активів підприємства на нові або підставні компанії перед процедурою банкрутства з метою виведення їх з-під контролю кредиторів.

Складено і систематизовано автором на основі джерела [4]

Фінансовий аналіз - Детальний фінансовий аналіз дозволяє виявити нестандартні фінансові операції, які можуть свідчити про навмисне банкрутство. Це включає аналіз балансу, звітності про прибутки та збитки, готівкових потоків та інших фінансових документів підприємства.

SWOT-аналіз - SWOT-аналіз дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони, можливості та загрози, що впливають на підприємство. Цей аналіз може допомогти виявити внутрішні та зовнішні фактори, які сприяють або ускладнюють ситуацію з банкрутством.

Аналіз правопорушень - Аналіз правопорушень дозволяє виявити можливі порушення законодавства у сфері фінансів та бухгалтерського обліку, які можуть свідчити про навмисне банкрутство. Це включає аналіз фінансових звітів, операційних договорів та інших документів на предмет неодноразових порушень правил та стандартів. Основними джерелами для аналізу виступають фінансова звітність підприємств, дані з відкритих джерел та баз даних.

Ці методи, які можуть застосовуватися окремо або в поєднанні, допомагають зрозуміти економічні та фінансові аспекти навмисного банкрутства та виявити його можливі причини і наслідки.

Умисне банкрутство може мати ряд негативних наслідків для економічної стабільності підприємства.

Воно може суттєво підірвати фінансову стабільність підприємства та призвести до негативних наслідків як для самого підприємства, так і для його співробітників, кредиторів та інших зацікавлених сторін. Оцінка зміни ключових фінансових показників та вплив на кредитний рейтинг є важливою частиною аналізу такого процесу.

В ході оцінки зміни ключових фінансових показників варто на самперед звернути увагу на ліквідність оскільки умисне банкрутство може призвести до значного зниження ліквідності підприємства через відтік активів або необґрунтовані витрати. Зменшення ліквідних активів може призвести до труднощів у виконанні поточних зобов'язань перед кредиторами та підтримки операційної діяльності.

Наступним показником який потрібно оцінити це платоспроможність підприємства тому що разі умисного банкрутства підприємство може втратити здатність виконувати свої фінансові зобов'язання перед кредиторами та іншими сторонами. Зменшення платоспроможності може призвести до банкрутства, призупинення оплати заробітної плати, втрати довіри клієнтів та інших негативних наслідків.

Не менш важливим показником є рентабельність підприємства оскільки умисне банкрутство може призвести до зниження рентабельності підприємства через втрату довіри інвесторів та клієнтів, зменшення обсягів продажів та операційної ефективності, а також через необґрунтовані витрати. [5]

Отже, умисне банкрутство може мати серйозний вплив на фінансову стабільність підприємства через зміни ключових фінансових показників та зниження кредитного рейтингу.

Варто відзначити вплив навмисного банкрутства на операційну діяльність підприємства

Навмисне банкрутство суттєво впливає на операційну діяльність підприємства, що відображається на обсягах виробництва, продажів та рівні операційних ризиків. Далі наводиться детальний аналіз цих аспектів таблиці 2

Навмисне банкрутство має серйозний негативний вплив на операційну діяльність підприємства, знижуючи обсяги виробництва та продажів, а також підвищуючи рівень операційних ризиків. Ці фактори погіршують загальний стан підприємства та можуть призвести до його остаточної неспроможності продовжувати діяльність.

Зважаючи на важкі наслідки навмисного банкрутства необхідно вживати рішучих заходів для запобігання виникнення цього явища. Запобігання навмисному банкрутству вимагає комплексного підходу, що включає законодавчі та регуляторні заходи, спрямовані на створення прозорого та справедливого бізнес-середовища. Пропозиції щодо вдосконалення законодавства передбачають створення більш жорстких правил і норм, які б унеможливили маніпуляції з фінансовими звітами та активами підприємств. Це

може включати обов'язкове проведення незалежного аудиту для компаній з певним рівнем доходів або активів, посилення відповідальності за навмисне введення в оману кредиторів та акціонерів, а також впровадження нових механізмів контролю та звітності.

Таблиця 2

Вплив навмисного банкрутства на операційну діяльність підприємства наведено

Аспект впливу	Фактор	Опис
Аналіз змін в обсягах виробництва		
Зниження обсягів виробництва	Відтік активів	Переміщення основних засобів та інших активів до пов'язаних компаній чи інших суб'єктів знижує виробничі можливості підприємства.
	Зниження інвестицій	Недофінансування виробничих процесів через втрату довіри інвесторів і кредиторів призводить до зниження обсягів виробництва.
	Втрата кваліфікованих кадрів	Відтік працівників через невиплати зарплат або нестабільність може знизити ефективність виробництва.
Зменшення обсягів продажів	Втрачена довіра	Втрата довіри з боку клієнтів через нестабільність підприємства призводить до зниження попиту на продукцію чи послуги.
	Погіршення якості продукції	Зменшення інвестицій у виробництво та інновації може призвести до зниження якості продукції, що негативно впливає на продажі.
	Втрата ринків збуту	Навмисне банкрутство може викликати розірвання контрактів з постійними клієнтами та партнерами.
Оцінка операційних ризиків		
Фінансові ризики	Нестабільність грошових потоків	Порушення в управлінні грошовими потоками через маніпуляції з фінансами може призвести до нестачі обігових коштів для підтримки операційної діяльності.
	Зростання заборгованості	Нездатність виконувати фінансові зобов'язання може призвести до накопичення боргів, що підвищує фінансовий тиск.
Ризики управління	Неефективне управління ресурсами	Неефективні управлінські рішення, прийняті з корисливими мотивами, можуть призвести до марнотратства ресурсів та зниження операційної ефективності.
	Втрата контролю	Переміщення активів та маніпуляції з власністю можуть призвести до втрати контролю над важливими аспектами діяльності підприємства.
Ризики відповідності нормативним вимогам	Юридичні проблеми	Порушення законодавства під час навмисного банкрутства може викликати юридичні санкції, штрафи та втрату ліцензій на діяльність.
	Втрата репутації	Негативний вплив на репутацію підприємства може призвести до втрати бізнес-партнерів та клієнтів, що ускладнює подальше функціонування.

Складено і систематизовано автором на основі джерела [7]

Роль регулюючих органів у запобіганні навмисному банкрутству є ключовою. Вони повинні здійснювати постійний моніторинг фінансової діяльності підприємств, виявляти потенційні ризики та аномалії, які можуть свідчити про можливе навмисне банкрутство. Регулюючі органи також повинні мати можливість швидко реагувати на виявлені порушення, застосовуючи санкції та вживаючи заходів для захисту інтересів кредиторів та інших зацікавлених сторін. Крім того, важливо розробити та впровадити ефективні механізми співпраці між різними державними органами, що дозволить більш ефективно виявляти та попереджувати випадки навмисного банкрутства.

Загалом, для запобігання навмисному банкрутству необхідно забезпечити чітку та ефективну правову базу, яка б мінімізувала можливості для шахрайських дій та забезпечувала б справедливість і прозорість у фінансових операціях підприємств. Це вимагає спільних зусиль з боку законодавців, регуляторів, аудиторів та самого бізнесу, спрямованих на створення стабільного та надійного економічного середовища.

Для запобігання навмисному банкрутству підприємствам слід запровадити ефективні стратегії управління ризиками та методи підвищення прозорості й доброчесності у фінансовій діяльності. Стратегії управління ризиками повинні включати ретельний моніторинг фінансових показників та виявлення потенційних загроз на ранніх стадіях. Це може бути досягнуто через регулярний внутрішній аудит, аналіз фінансових звітів і показників, а також впровадження систем раннього попередження про можливі фінансові труднощі. Важливо також розробити план дій на випадок виявлення фінансових проблем, що дозволить швидко вжити необхідних заходів для стабілізації ситуації.[6]

Методи підвищення прозорості та доброчесності у фінансовій діяльності повинні передбачати впровадження чітких і зрозумілих фінансових процедур та політик, що регулюють всі аспекти фінансової діяльності підприємства. Це включає в себе запровадження системи внутрішнього контролю, яка б забезпечувала відповідність всіх фінансових операцій установленим стандартам і вимогам. Важливим є також залучення незалежних аудиторів для регулярної перевірки фінансової звітності, що підвищить довіру до підприємства з боку інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін.

Крім того, підприємства повинні активно сприяти формуванню культури доброчесності серед своїх працівників, забезпечуючи належний рівень навчання та підвищення кваліфікації у сфері етики та корпоративного управління. Запровадження механізмів захисту інформаторів, які повідомляють про можливі фінансові порушення, також є важливим кроком у підвищенні прозорості. Таким чином, системний підхід до управління ризиками та підвищення прозорості й доброчесності у фінансовій діяльності дозволить підприємствам мінімізувати ризики навмисного банкрутства та забезпечити стійкий розвиток у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Основні висновки дослідження свідчать про те, що ознаки навмисного банкрутства, такі як відтік активів, зниження інвестицій, втрата кваліфікованих кадрів, зменшення обсягів продажів та інші, суттєво знижують фінансову стабільність підприємств. Аналіз показав, що ці фактори призводять до значних змін у ключових фінансових показниках, включаючи ліквідність, платоспроможність та рентабельність, а також негативно впливають на кредитний рейтинг підприємств. Крім того, навмисне банкрутство підвищує рівень операційних ризиків, включаючи фінансові ризики, ризики управління та ризики відповідності нормативним вимогам, що в сукупності погіршує загальний стан підприємства і може призвести до його остаточної неспроможності продовжувати діяльність.

Перспективи подальших досліджень у цій галузі можуть включати розробку більш детальних методологій для раннього виявлення ознак навмисного банкрутства, що дозволить підвищити ефективність превентивних заходів. Важливо також провести подальші дослідження щодо впливу законодавчих та регуляторних заходів на зменшення випадків навмисного банкрутства та підвищення прозорості бізнес-середовища. Додаткову увагу слід приділити вивченню впливу навмисного банкрутства на окремі галузі економіки та регіони, що дозволить розробити більш цілеспрямовані стратегії для мінімізації ризиків. Зрештою, необхідно дослідити ефективність впровадження корпоративних політик і механізмів внутрішнього контролю для запобігання навмисному банкрутству, що сприятиме зміцненню економічної стійкості підприємств

Література

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» – (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 31, ст.440) [Електронний ресурс] – <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/conv/print1509642980623009>
2. Банкрутство / С. Т. Кадьякаленко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-40290>. – Останнє поновлення : 1 січ. 2023.
3. Подольська В.О Фінансовий аналіз: навчальний посібник/ В.О. Подольська, О.В. Яріш -К.: Центр навчальної літератури -2007, с.488
4. Акулюшина М.О. Діагностика банкрутства як елемент системи управління діяльністю підприємства. Матеріали VII Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту» м.Одеса, 2018 с.202 <http://dspace.op.edu.ua/jsui/bitstream/123456789/7868/1/202-203>.
5. Методичні рекомендації Центральної спілки споживачів товариств України з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств 28.07.2006 [Електронний ресурс]. – <http://zakon.nau.ua/doc/?code=n0005626-06>
6. Крикун В.Б. Інститут банкрутства як інструмент державного регулювання національної економіки // Економіка і держава. — 2005. — № 9. — С. 9—12.
7. Гук О.В. Сутність та причини банкрутств підприємств // Вісник національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. — 2006. — № 575. — С. 58—64
8. Дмитренко А.І. Сучасні аспекти класифікації та причин банкрутства // Стратегія економічного розвитку України: наук. зб. — Вип. 2 (9). — К.: КНЕУ. — С. 505—510
9. Сухарев П.М., Возіянова Н.Ю. Основи причинно-вовидової класифікації банкрутства в Україні // Торгівля і ринок України. Тематичний збірник наукових праць з проблем торгівлі і громадського харчування. Випуск 8. Том 1. — Донецьк: ДонДУЕТ, 1999. — С. 137— 141.

References

1. Law of Ukraine "On Restoring the Solvency of the Debtor or Recognizing it as Bankrupt" – (Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 1992, No. 31, Article 440) [Online] – <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/conv/print1509642980623009>
2. Bankruptcy / S.T. Kadykalenko // Encyclopedia of Modern Ukraine [Online] / Ed. I.M. Dziuba, A.I. Zhukovsky, M.G. Zheleznyak [et al.]; NAS of Ukraine, NTSh. – K. : Institute of Encyclopedic Research of the NAS of Ukraine, 2003. – Access mode: <https://esu.com.ua/article-40290>. – Last updated: Jan 1, 2023.
3. Podolska V.O. Financial Analysis: textbook / V.O. Podolska, O.V. Yarish -K. : Center for Educational Literature -2007, p.488
4. Akulyushina M.O. Bankruptcy diagnosis as an element of enterprise management system. Materials of the VII International

Scientific and Practical Conference "Actual Problems of Theory and Practice of Management" Odessa, 2018 p.202
<http://dspace.op.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7868/1/202-203>.

5. Methodological recommendations of the Central Union of Consumer Societies of Ukraine on the analysis and evaluation of the financial condition of enterprises 28.07.2006 [Online]. – : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=n0005626-06>

6. Krykun V.B. Bankruptcy Institute as a Tool for State Regulation of the National Economy // Economics and the State. — 2005. — No. 9. — P. 9—12.

7. Huk O.V. Essence and causes of enterprise bankruptcies // Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development. — 2006. — No. 575. — P. 58—64

8. Dmytrenko A.I. Modern aspects of classification and causes of bankruptcy // Strategy of economic development of Ukraine: scientific collection. — Issue. 2 (9). — K. : KNEU. — P. 505—510

9. Sukharev P.M., Voziyanova N.Y. Basics of causative classification of bankruptcy in Ukraine // Trade and Market of Ukraine. Thematic collection of scientific papers on trade and public catering issues. Issue 8. Volume 1. — Donetsk: DonDUET, 1999. — P. 137—141.